

**Statystyka w służbie polityki społeczno-gospodarczej:
nowe badania, metody i narzędzia**

Badanie koniunktury gospodarczej

metodologia

wyniki

interpretacja

możliwości i wyzwania ...

Mirostaw Błażej

Hubert Stefaniak

Departament Studiów Makroekonomicznych i Finansów

Agenda

- 1. Standardowe badania koniunktury gospodarczej**
  - GUS – metodologia i praktyka
- 2. Nowe (eksperymentalne) elementy**
  - COVID-19
  - Wojna w Ukrainie
  - Szybka diagnoza (mikro-makro: Mic-Mac)
- 3. Modyfikacje podejścia do promocji oraz nowych możliwości**
  - Zmiany akcentów promocji
  - Pogłębiony wymiar badania

GUS - historia badań

- Przetwórstwo przemysłowe – 1992
- Budownictwo – 1993
- Handel detaliczny – 1993
- Inwestycje w przetwórstwie przemysłowym – 1999
- Inwestycje w budownictwie – 1999
- Usługi – 2003
- Handel hurtowy oraz badanie na poziomie województw – 2011
- Zegar koniunktury – 2014
- Nowa koncepcja publikacji – 2019
- Pandemia COVID-19 – kwiecień 2020 (eksperymentalne)
- Wojna w Ukrainie – kwiecień 2022 (eksperymentalne)
- Szybka diagnostyka – czerwiec 2022 (eksperymentalne)

Konstrukcja badania

- Odpowiadają przedsiębiorstwa:
  - Decydenci (szefowie, właściciele, wyżsi managerowie, członkowie zarządów)
- Pytania o ocenę „**jakościową**” wielu aspektów działania przedsiębiorstwa w ujęciu:
  - Ocena sytuacji bieżącej
  - Oczekiwania
  - Bariery bieżącej działalności
  - Obecnie także Aneksy
- Zasadniczo **trzy warianty odpowiedzi**, czy odnotowano:
  - Poprawa – Bez zmian – Pogorszenie
  - Tak – Nie
  - Ilościowe

GUS – podstawowa metodologia

- Zharmonizowany program (Komisja Europejska) - porównywalność wyników na poziomie międzynarodowym
- Polskie pytania (ok. 50% na 50%)
- Duże próby – przekroje (PKD, klasy wielkości, województwa)
- Liczebność próby w badaniach (**prawie 20 tys. jednostek**):
  - Przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) ~3500
  - Budownictwo (sekcja F) ~4000
  - Handel (sekcja G) ~7800
  - Usługi (sekcje H, I, J, K, L, M, N, R, S) ~4300
- Wszystkie klasy wielkości: mikro, małe, średnie, duże
  - Przetwórstwo przemysłowe – bez mikro

GUS – podstawowa metodologia

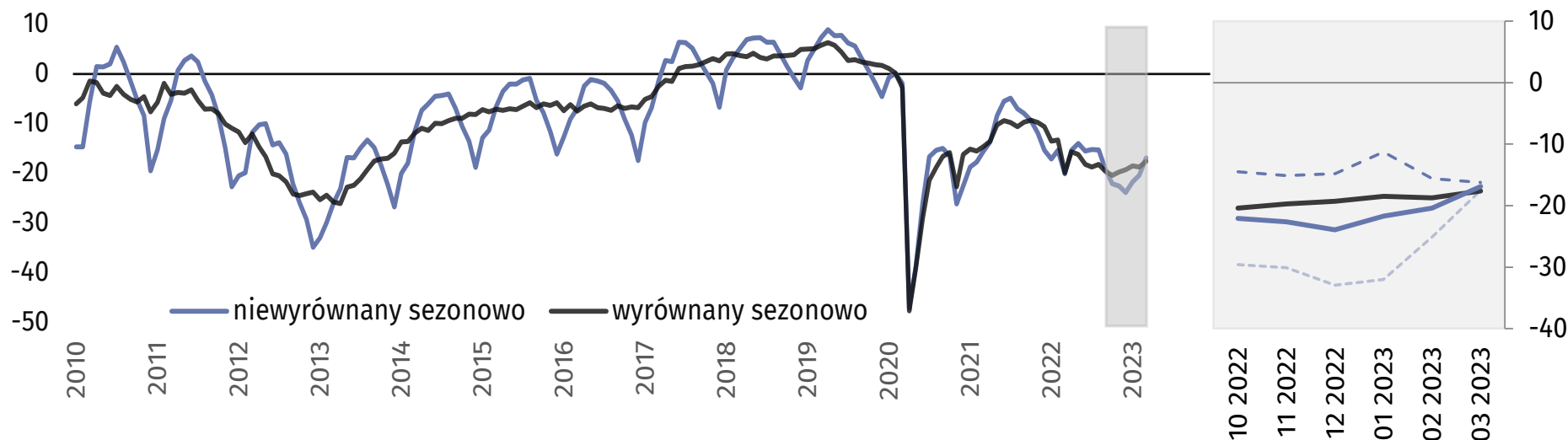
- Wyniki ważone przychodami
- Bardzo wysokie poziomy odpowiedzi
- Długie szeregi czasowe
- Łącznie ponad 6000+ szeregów czasowych (przekrojów)
- Bardzo szybkie źródło informacji (przed końcem miesiąca)
- Dostęp – publikacje, bazy danych (DBW), Excel, API

GUS – podstawowa metodologia

Badanie		wg PKD 2007	wg klas wielkości (liczba pracujących)					wg woj.
			0- >=250	do 9	10-49	50-249	>=250	
Przetwórstwo przemysłowe		ogółem sekcja C; działy od 10 do 33 (działy 10, 11, 12 prezentowane łącznie); Główne Grupowania Przemysłowe (MIGs)	+	-	+	+	+	sekcja C
Budownictwo		ogółem sekcja F	+	+	+	+	+	sekcja F
Handel	hurtowy	ogółem dział 46	+	-	-	-	-	dział 46
	detaliczny	ogółem działy 45+47; grupowania: żywność włókno, odzież, obuwie artykuły gospodarstwa domowego ogółem pojazdy samochodowe	+	+	+	+	+	działy 45+47
Usługi		ogółem sekcje: H, I, J, K, L, M, N, R, S	+	-	-	-	-	sekcje: H, I, J

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury

Budownictwo

— Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury - wyrównany sezonowo

— Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury - niewyrównany sezonowo

- - - Bieżąca ogólna sytuacja gospodarcza - niewyrównany sezonowo

----- Przewidywana ogólna sytuacja gospodarcza - niewyrównany sezonowo

Elementy eksperymentalne: (1) COVID – 19

2020

- 4 marca – pierwszy pacjent
- 14 marca – wprowadzenie stanu zagrożenia epidemicznego
- 15 marca – zamknięcie granic dla cudzoziemców
- 22 kwietnia – prezentacja pierwszych wyników
- Marzec i kwiecień – pierwsze badanie już z kontekstem czasowym

COVID – 19

- **Pytania stałe, np.:**

- Wpływ pandemii na nieobecność pracowników
- Zmiana zamówień składanych przez klientów
- Czas przetrwania przedsiębiorstwa
- Wpływ wojny w Ukrainie na przedsiębiorstwo:
  - Skala wpływu ogółem
  - Pracownicy
  - Kanały oddziaływania

- **Pytania rotacyjne, np.:**

- Zatory płatnicze
- Poziom inwestycji w bieżącym roku
- Negatywne skutki pandemii w ostatnich trzech miesiącach – główne kanały wpływu

COVID - 19

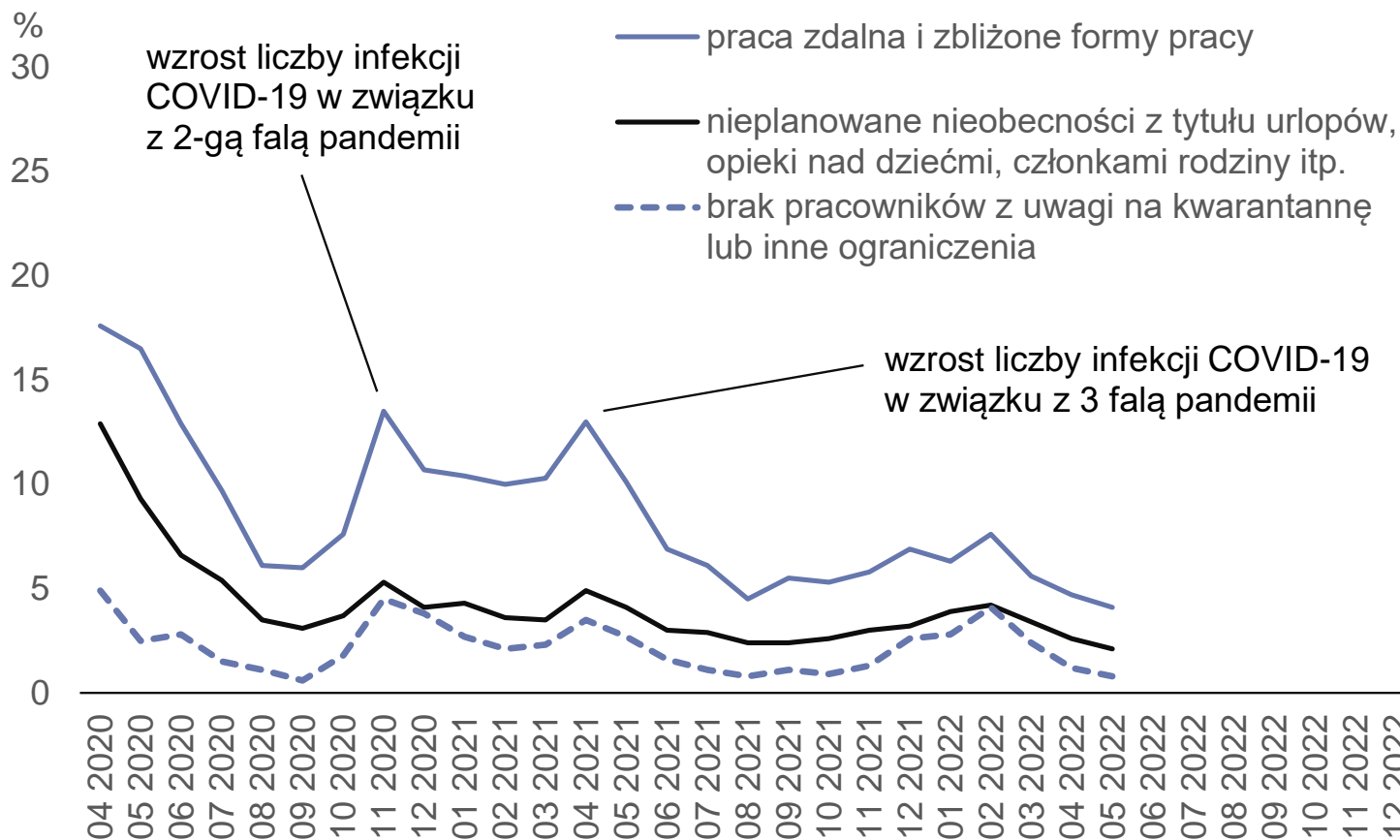
Proszę podać szacunkowo, jaki procent pracowników Państwa firmy (niezależnie od rodzaju umowy: o pracę, cywilnoprawną, pracowników samozatrudnionych, stażystów, agentów itp.) obejmie w bieżącym miesiącu każda z poniższych sytuacji:

W przypadku, gdy pracownik przebywa w domu np. z powodu opieki nad dziećmi czy kwarantanny, ale dalej wykonuje pracę zdalnie, proszę zaliczyć daną osobę do wariantu odpowiedzi „praca zdalna i zbliżone formy pracy”

1. praca zdalna i zbliżone formy pracy
2. nieplanowane nieobecności z tytułu urlopów, opieki nad dziećmi, członkami rodziny itp.
3. Brak pracowników z uwagi na kwarantannę lub inne ograniczenia (np. brak możliwości dojazdu do pracy)

COVID - 19

Procent pracowników objętych każdą z poniższych sytuacji (związanych z pandemią COVID-19) – przetwórstwo przemysłowe

Elementy eksperymentalne: (2) Wojna w Ukrainie

2022

- 24 luty (piątek)
- 1 kwietnia – nowy moduł na portalu sprawozdawczym
- 22 kwietnia – pierwsza informacja sygnałna
- Zagadnienia:
  - Skala negatywnych skutków
  - Mechanizmy wpływu
  - Przepływy Pracowników

Elementy eksperymentalne: (2) Wojna w Ukrainie

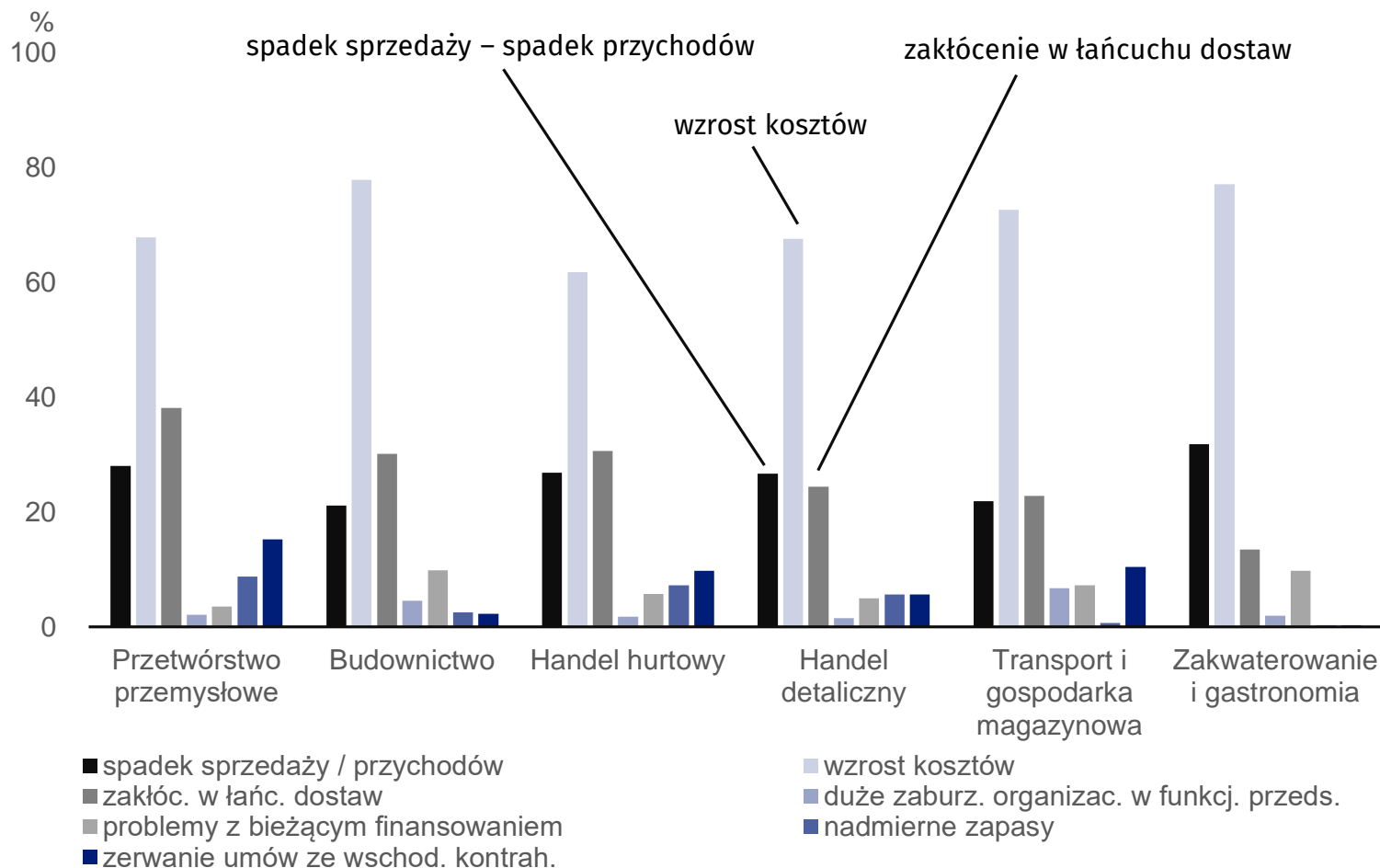
Z zaobserwowanych w ostatnim miesiącu negatywnych skutków wojny w Ukrainie najbardziej do Państwa firmy odnoszą się:

Proszę zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

1. spadek sprzedaży – spadek przychodów
2. wzrost kosztów
3. zakłócenie w łańcuchu dostaw
4. duże zaburzenia organizacyjne w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa
5. problemy z bieżącym finansowaniem
6. nadmierne zapasy
7. zerwanie umów ze wschodnimi kontrahentami

Wojna w Ukrainie

Zaobserwowane negatywne skutki wojny w Ukrainie w ostatnim miesiącu (dane z marca 2023 r.)

Aneks – pytania o wpływ wojny w Ukrainie – przykłady

Jeżeli w Państwa firmie są zatrudnieni pracownicy z Ukrainy, to czy w związku z wojną w Ukrainie zaobserwowali Państwo w ubiegłym miesiącu:

1. odpływ pracowników z Ukrainy

1.1. nieznaczny

1.2. poważny

2. napływ pracowników z Ukrainy

2.1. nieznaczny

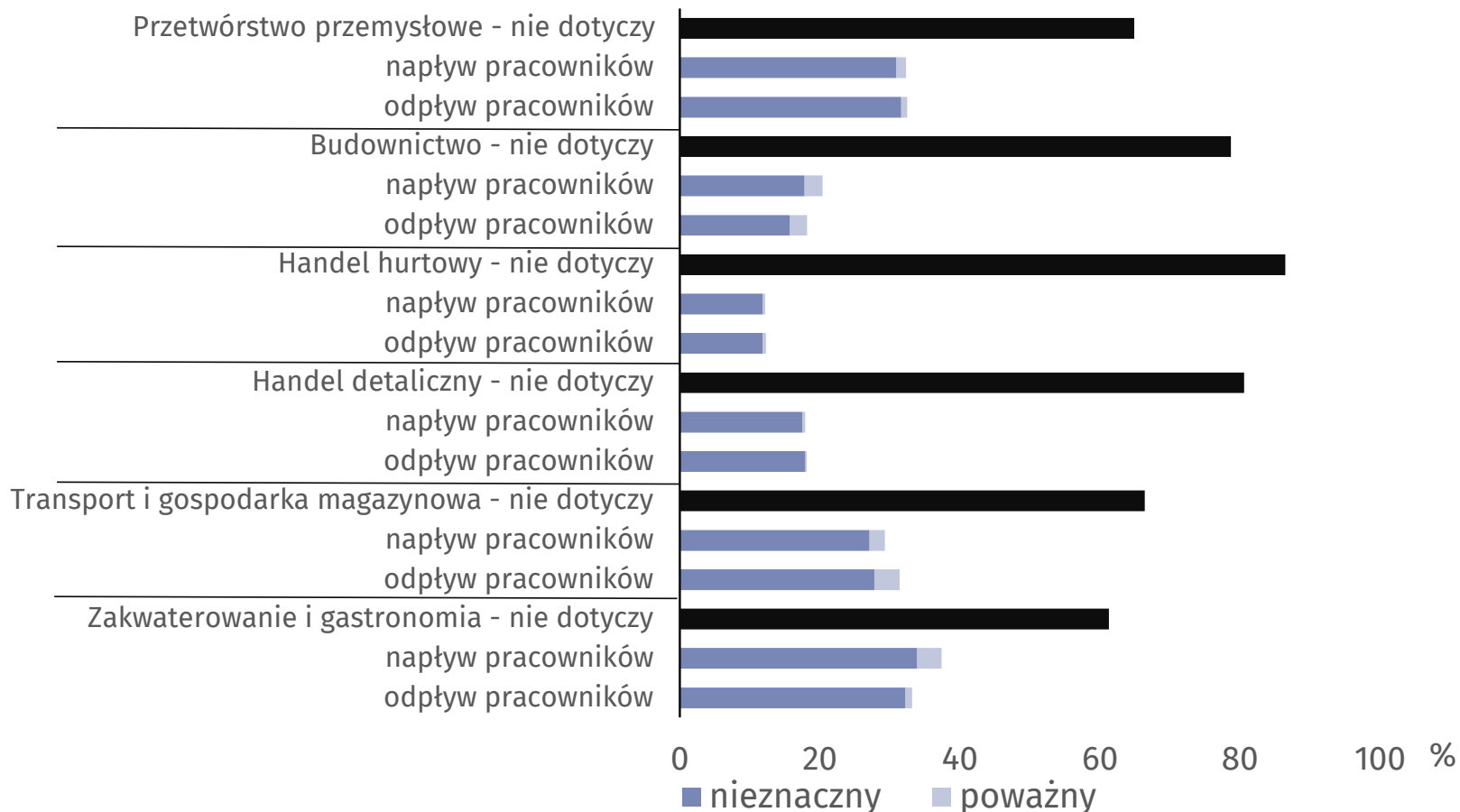
2.2. poważny

3. nie dotyczy

Wojna w Ukrainie

Jeżeli w Państwa firmie są zatrudnieni pracownicy z Ukrainy, to czy w związku z wojną w Ukrainie zaobserwowali Państwo w ubiegłym miesiącu (dane z marca 2023 r.)

Elementy eksperymentalne: (3) Szybka diagnoza strukturalna (Mic-Mac)

- Cel – szybka i „prawie w czasie rzeczywistym” diagnoza głównych wyzwań makroekonomicznych na poziomie mikroekonomicznym
- Analiza głównych procesów makroekonomicznych w horyzoncie „średniokresowym” (kilku lat)
- Zrozumiały zestaw pytań na poziomie przedsiębiorstwa – ale wnioski i dla poziomu makro
- **Pytania poprawne dla obu sytuacji: wzrostu i spadku**
- **Aspekt behawioralny decyzji przedsiębiorstw** – rzadko w badaniach statystyki publicznej (przyczyny i mechanizmy)
- Pomysł pojawił się w końcu 2019 – COVID-19 „poligon”:
  - Siłą rzeczy działanie ad-hoc
  - Idea Mic-Mac to jednak podejście systematyczne

Szybka diagnoza strukturalna

W wyniku analizy kilku wariantów przyjęto następujący układ pytań do modułu dodatkowego:

1. O skalę zjawiska
2. Główne mechanizmy wpływu
3. Pogłębiające diagnozę – pytania z „drugim dnem”

Zakresy – obszary diagnozowane:

1. Procesy cenowe
2. Inwestycje
3. Rynek pracy

Szybka diagnoza – procesy cenowe

Jak Państwa zdaniem kształtować się będą ceny usług/materiałów/surowców wykorzystywanych przez Państwa firmę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej?

w krótkim okresie (1-3 miesiące) - w porównaniu z aktualną sytuacją:

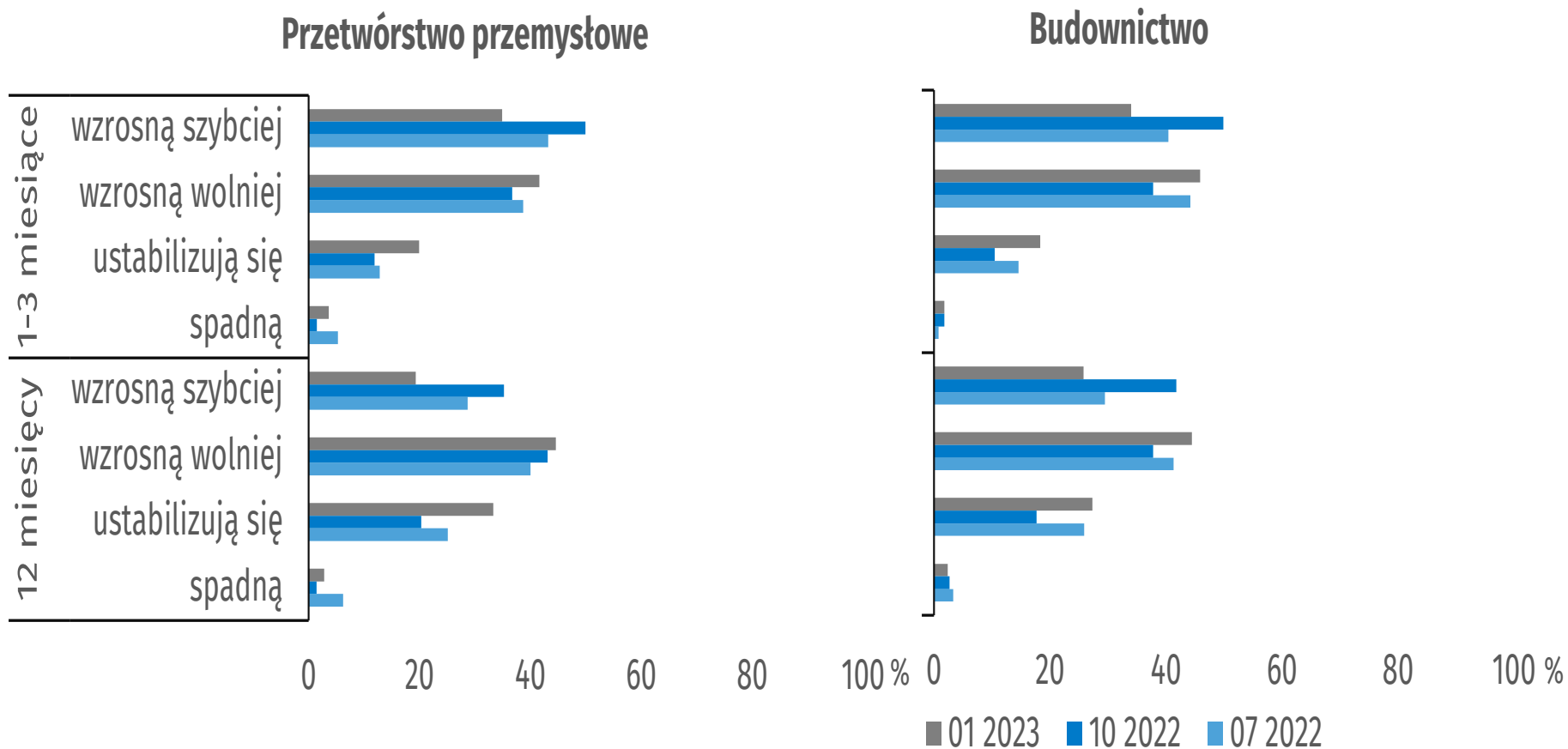
1. wzrosną szybciej
2. wzrosną wolniej
3. ustabilizują się
4. spadną

w dłuższym okresie (najbliższe 12 miesięcy) - w porównaniu z aktualną sytuacją:

1. wzrosną szybciej
2. wzrosną wolniej
3. ustabilizują się
4. spadną

Szybka diagnoza – procesy cenowe

Ceny usług/materiałów/surowców w najbliższym okresie

Szybka diagnoza – procesy cenowe

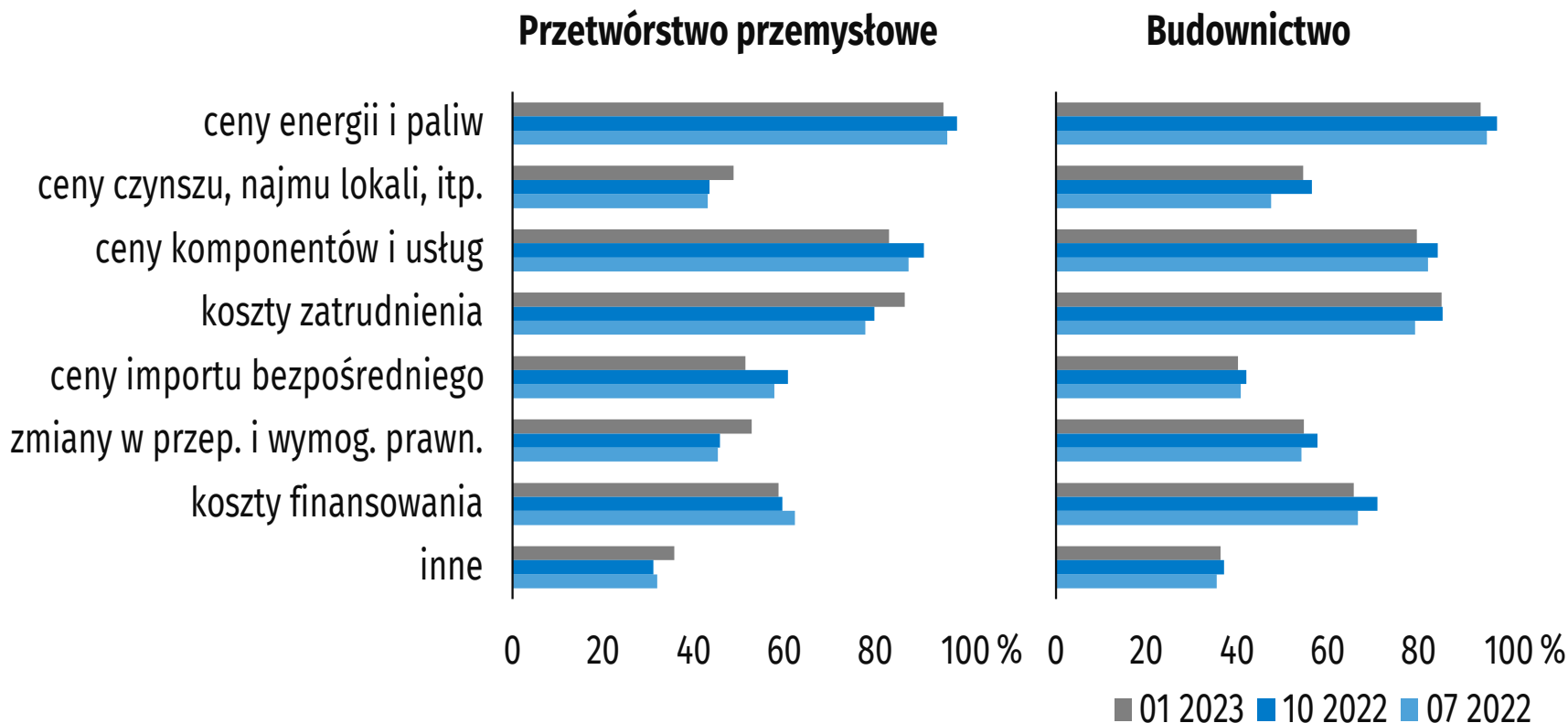
Które z poniższych czynników w największym stopniu wpłyną na koszty funkcjonowania Państwa firmy w okresie najbliższego kwartału:

Proszę zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

	wzrost kosztów	spadek kosztów
ceny energii i paliw	☐	☐
ceny czynszu, najmu lokali, itp.	☐	☐
ceny komponentów i usług	☐	☐
koszty zatrudnienia	☐	☐
ceny importu bezpośredniego	☐	☐
zmiany w przepisach i wymogach prawnych	☐	☐
koszty finansowania (kredyty, pożyczki, itp.)	☐	☐
inne	☐	☐

Szybka diagnoza – procesy cenowe

Czynniki wpływające na wzrost kosztów funkcjonowania firmy w okresie najbliższego kwartału

Szybka diagnoza – procesy cenowe

Czy obserwowane i przewidywane zmiany w warunkach finansowania przedsiębiorstwa (koszty kredytów bankowych i ich dostępność, kredyt kupiecki, odroczone płatności, itp.) spowodują, w najbliższych 12 miesiącach, w przypadku:

Proszę zaznaczyć po jednej odpowiedzi w każdym z wariantów

**decyzji
inwestycyjnych**

odłożenie

przyspieszenie

nie mam
zdania

produkcji/sprzedaży

ograniczenie

wzrost

nie mam
zdania

zatrudnienia

ograniczenie

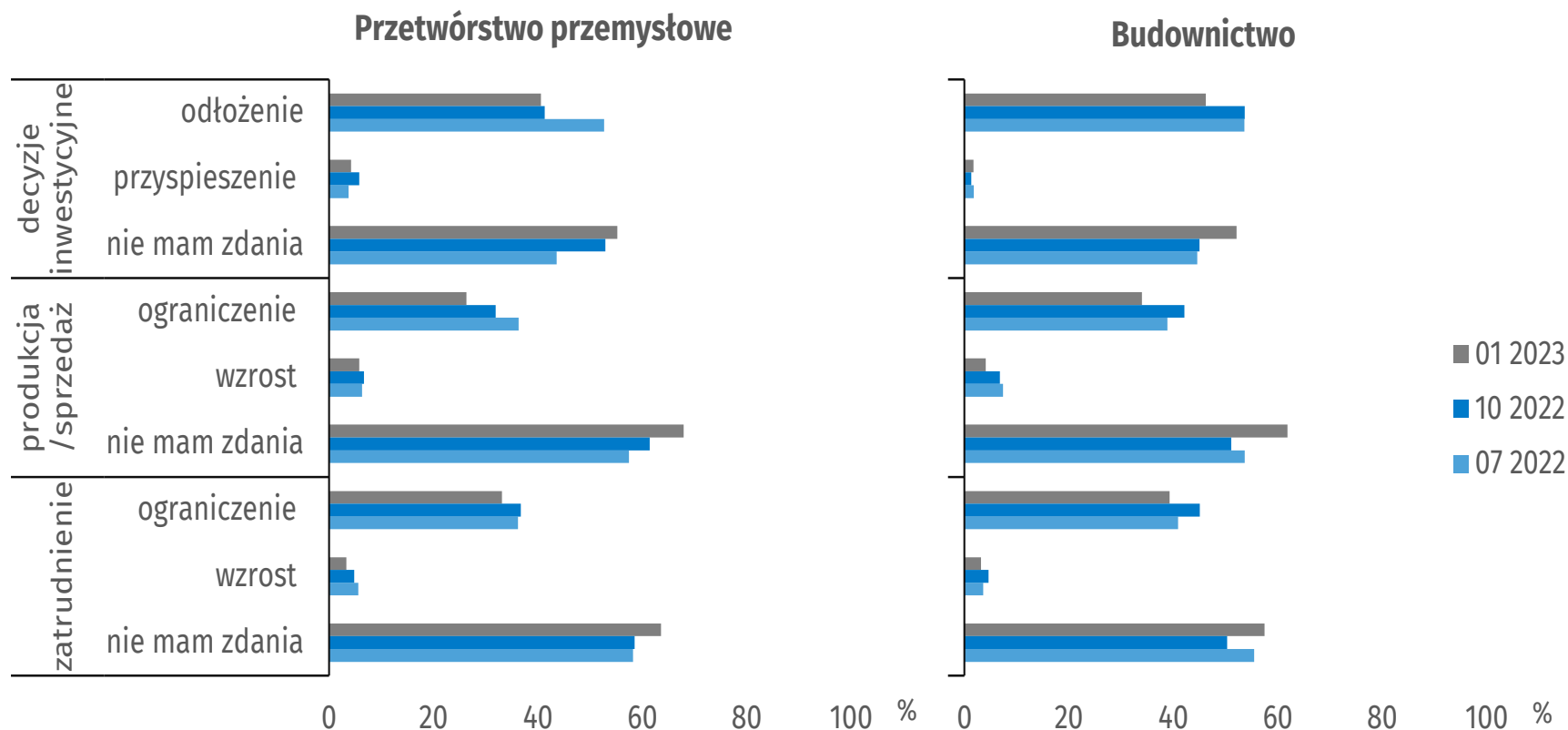
wzrost

nie mam zdania

Szybka diagnoza – procesy cenowe

Wpływ zmian w warunkach finansowania przedsiębiorstwa na decyzje inwestycyjne, produkcję/sprzedaż oraz zatrudnienie

Szybka diagnoza – rynek pracy

Czy zamierzają Państwo w najbliższych trzech miesiącach:

w przypadku pracowników relatywnie łatwych do zastąpienia – w porównaniu z aktualną sytuacją:

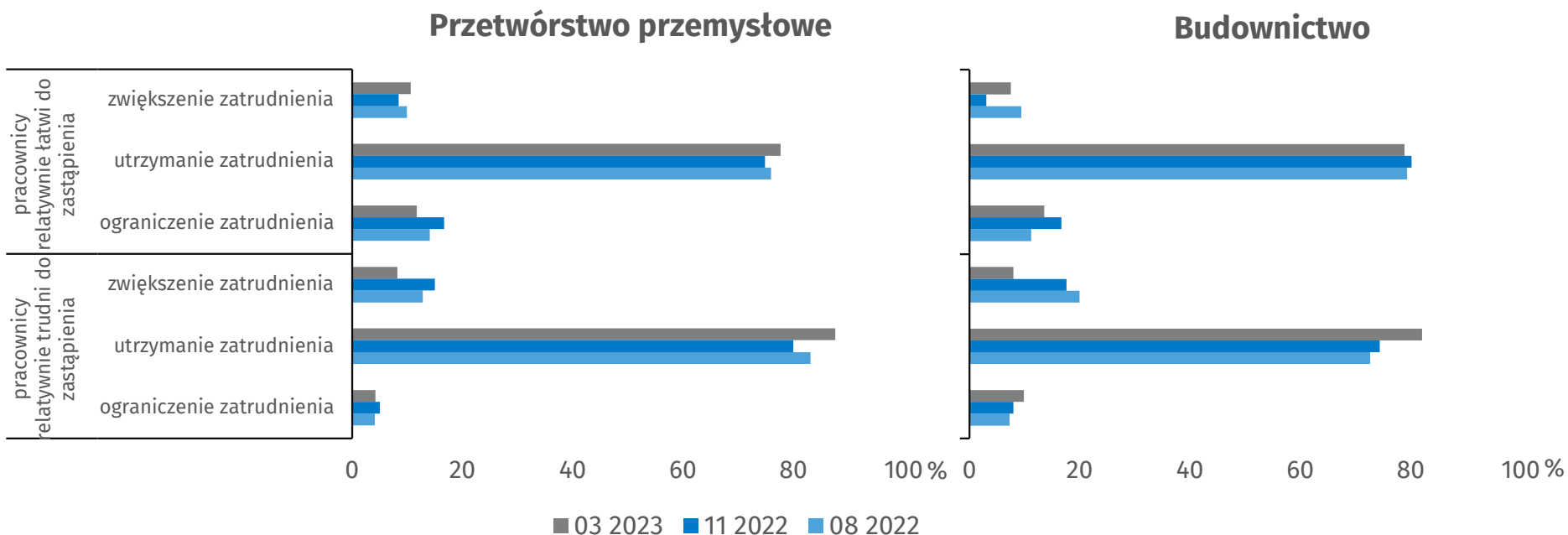
1. zwiększyć zatrudnienie
2. utrzymać zatrudnienie
3. ograniczyć zatrudnienie

w przypadku pracowników relatywnie trudnych do zastąpienia – w porównaniu z aktualną sytuacją:

1. zwiększyć zatrudnienie
2. utrzymać zatrudnienie
3. ograniczyć zatrudnienie

Szybka diagnoza – rynek pracy

Zmiana zatrudnienia pracowników relatywnie łatwych do zastąpienia i relatywnie trudnych do zastąpienia w najbliższych trzech miesiącach

Szybka diagnoza – rynek pracy

Które z poniższych czynników i w jakim stopniu wpłyną na poziom wynagrodzenia pracowników w Państwa firmie w najbliższych trzech miesiącach:

Dopuszczalne jest zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi w każdej z kolumn („w istotnym stopniu” oraz „w małym stopniu/brak wpływu”).

	w istotnym stopniu	w małym stopniu/brak wpływu
utrzymanie realnej wartości wynagrodzeń (podwyżki inflacyjne)	☐	☐
sytuacja finansowa firmy	☐	☐
utrzymanie konkurencyjnych płac	☐	☐
inne	☐	☐

Szybka diagnoza – rynek pracy

Czynniki wpływające na poziom wynagrodzenia w najbliższych trzech miesiącach

Szybka diagnoza – rynek pracy

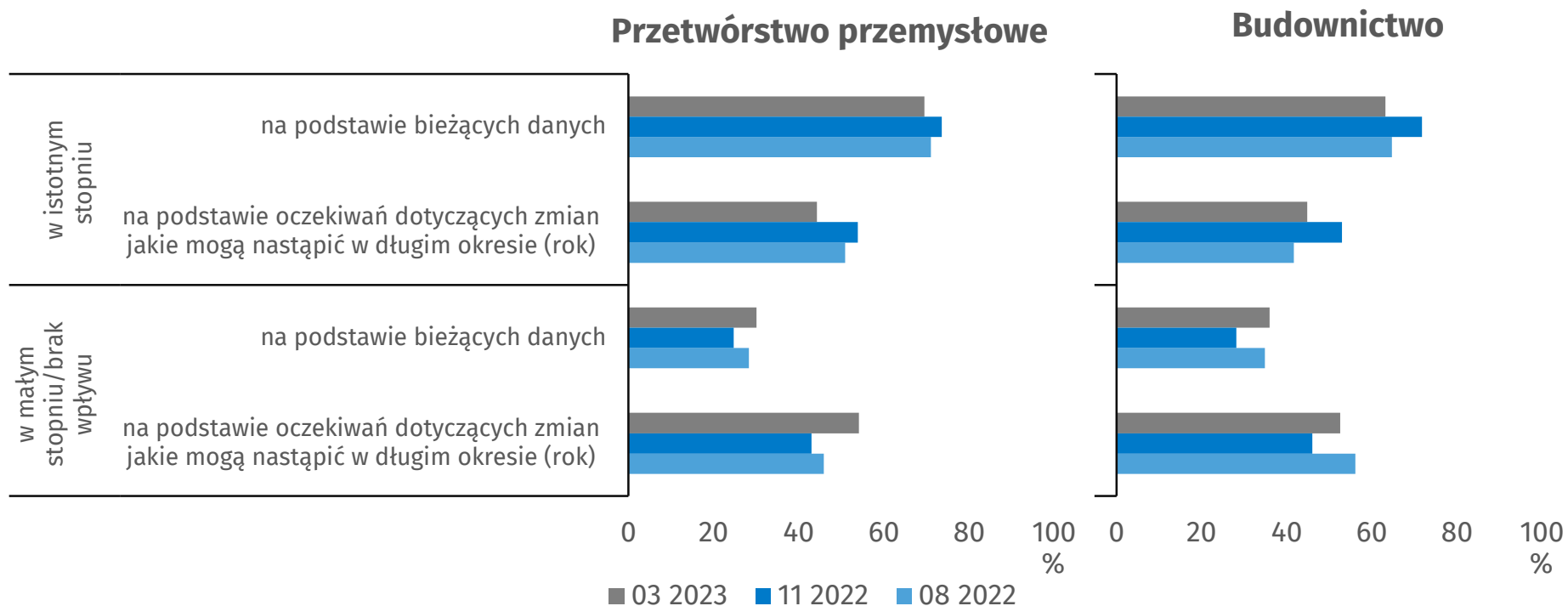
W jakim stopniu Państwa decyzje w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń w najbliższych trzech miesiącach oparte są:

Proszę zaznaczyć po jednej odpowiedzi w każdym z wariantów

	w istotnym stopniu	w małym stopniu/brak wpływu
na podstawie bieżących danych	☐	☐
na podstawie oczekiwań dotyczących zmian jakie mogą nastąpić w długim okresie (rok)	☐	☐

Szybka diagnoza – rynek pracy

Podstawa decyzji w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń w najbliższych trzech miesiącach

Szybka diagnoza – inwestycje

Jakie są Państwa aktualne przewidywania, co do poziomu inwestycji Państwa firmy w 2023 r. w odniesieniu do inwestycji zrealizowanych w 2022 r. ?

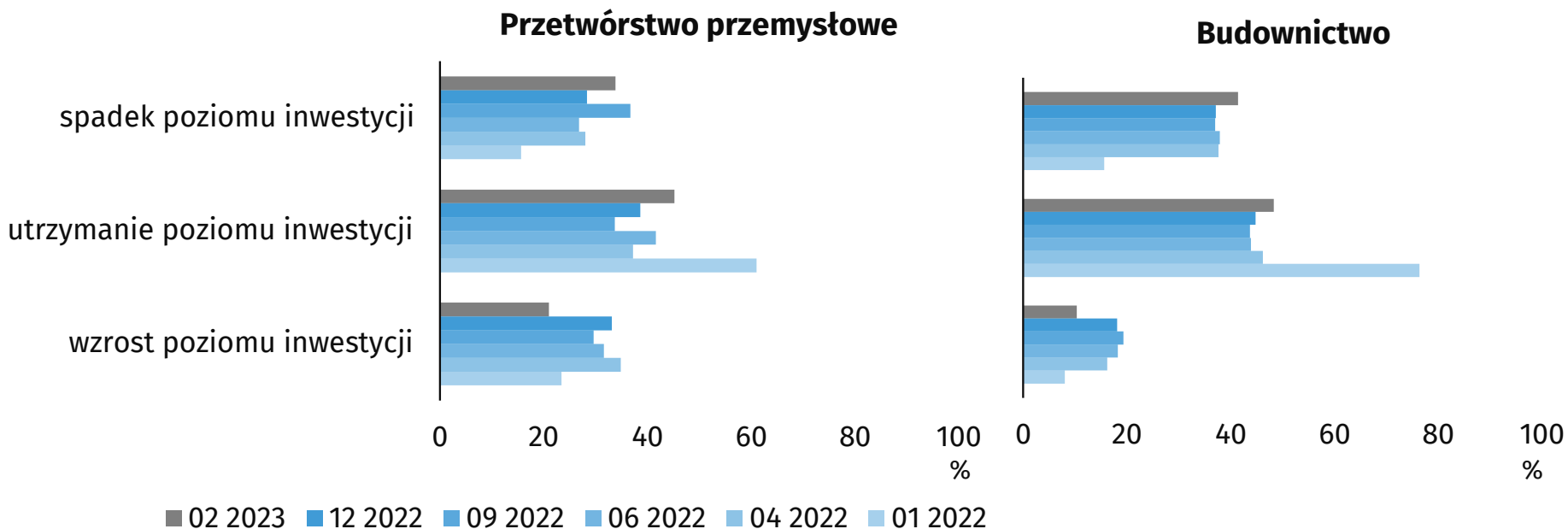
Jeżeli w poprzednim roku (2022) Państwa przedsiębiorstwo nie inwestowało i nie planuje inwestowania w bieżącym (2023), to proszę o zaznaczenie odpowiedzi „utrzymanie poziomu inwestycji”.

1. spadek poziomu inwestycji
  1. nieznaczny
  2. poważny
2. utrzymanie poziomu inwestycji
  1. wzrost poziomu inwestycji
  1. nieznaczny
  2. poważny

Szybka diagnoza – inwestycje

Poziom inwestycji w bieżącym roku

Szybka diagnoza – inwestycje

Jakie są główne kierunki inwestowania Państwa firmy w bieżącym roku?

Proszę zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

1. procesy organizacyjne/biznesowe
2. szkolenie pracowników
3. autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje i koncesje (w tym programy komputerowe)
4. sprzęt komputerowy i telekomunikacyjny
5. B+R (badania + rozwój)
6. maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia
7. grunty, budynki i budowle
8. środki transportu
9. brak planów inwestycyjnych

Szybka diagnoza – inwestycje

Główne kierunki inwestowania w bieżącym roku
(dane z lutego 2023 r.)

Szybka diagnoza – inwestycje

Które z poniższych barier w największym stopniu wpływają na skalę inwestycji Państwa firmy w bieżącym roku?

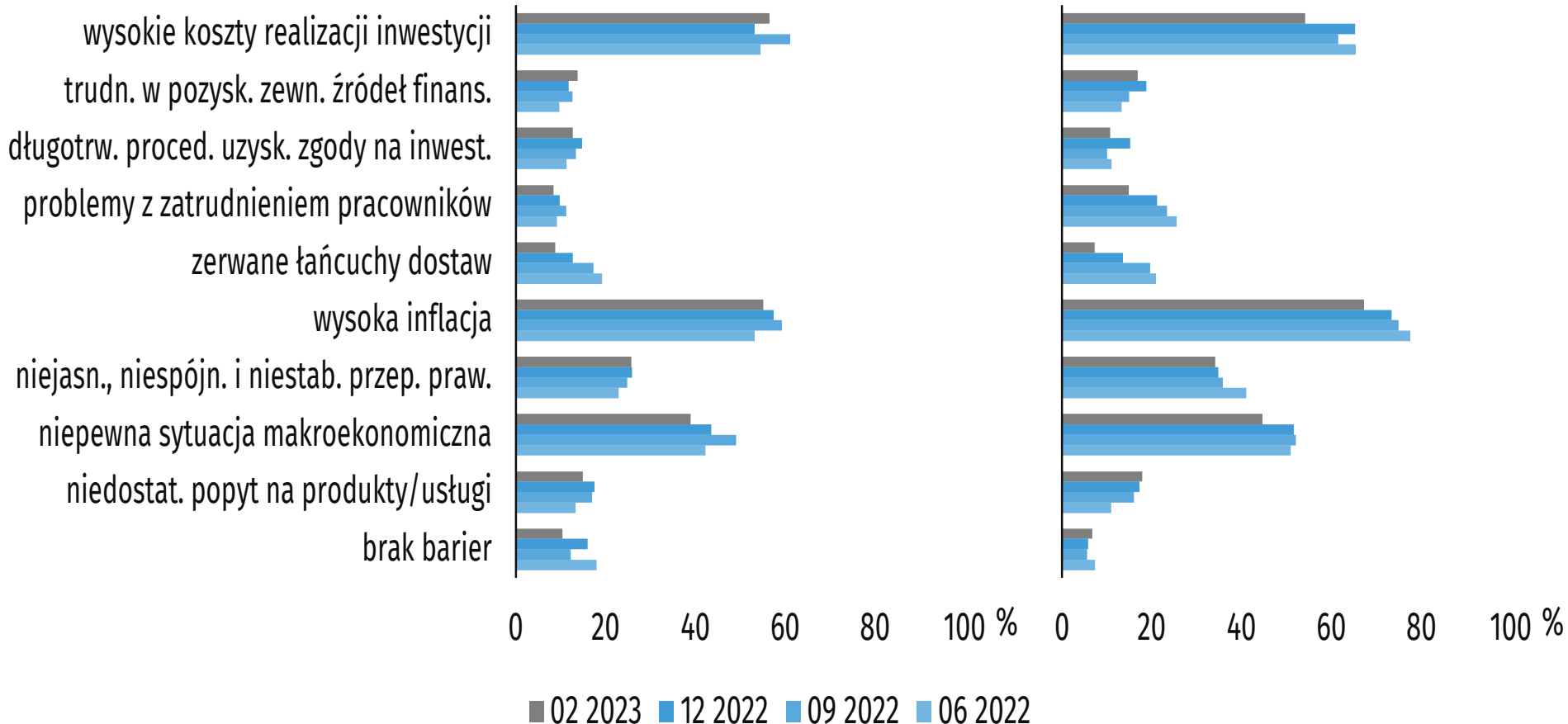
Proszę zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

1. wysokie koszty realizacji inwestycji
2. trudności w pozyskaniu zewnętrznych źródeł finansowania
3. długotrwałe procedury uzyskania zgody na inwestycje
4. problemy z zatrudnieniem pracowników
5. zerwane łańcuchy dostaw
6. wysoka inflacja
7. niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne
8. niepewna sytuacja makroekonomiczna
9. niedostateczny popyt na produkty/usługi oferowane przez firmę
10. brak barier

Szybka diagnoza – inwestycje

Przetwórstwo przemysłowe

Budownictwo

Szybka diagnoza – inwestycje

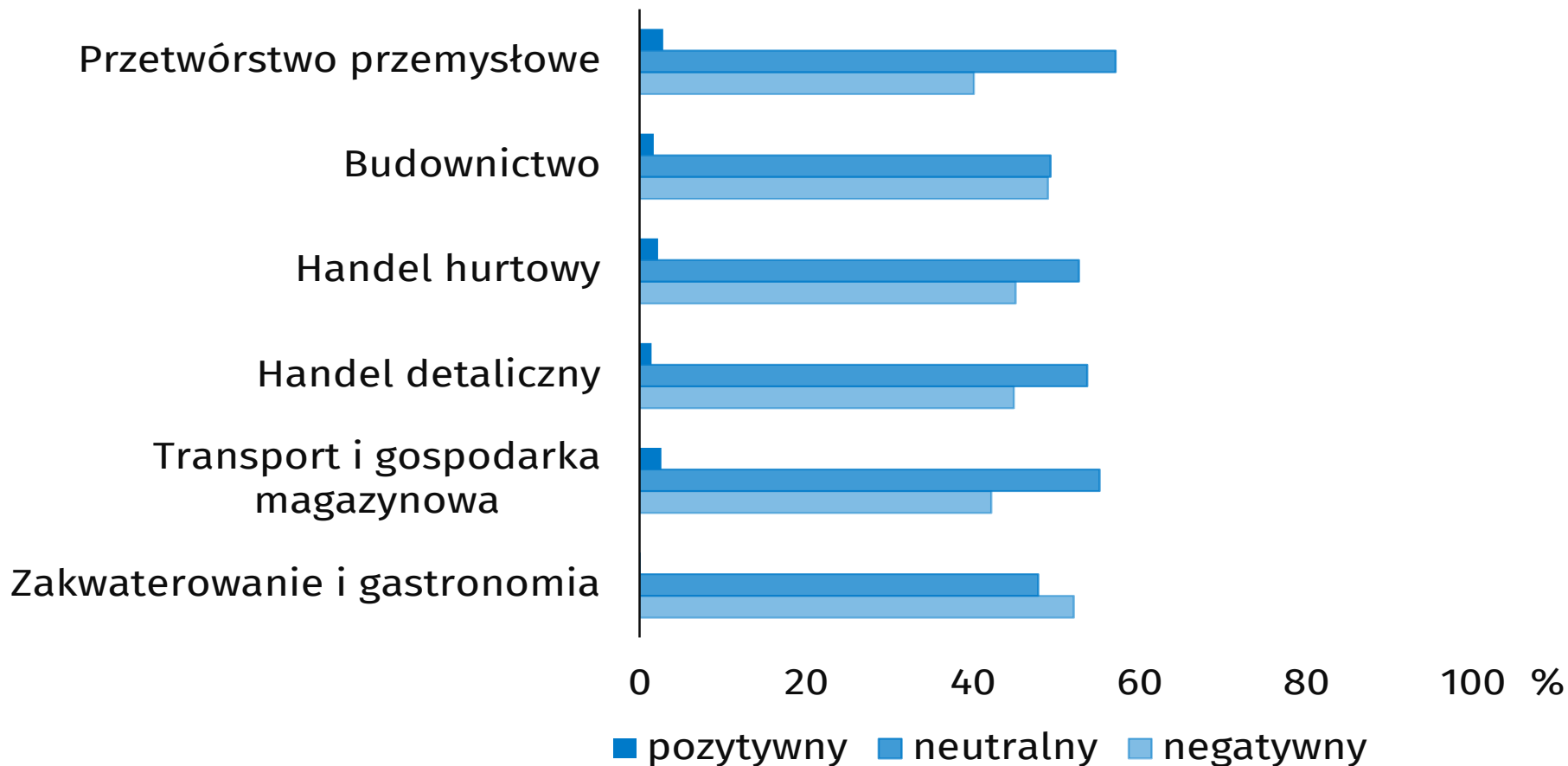
Jak bieżące zmiany sytuacji Państwa firmy oraz otoczenia rynkowego wpływają na skłonność do podejmowania inwestycji?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź

1. pozytywnie
2. neutralnie
3. negatywnie

Szybka diagnoza – inwestycje

Bieżąca sytuacja a skłonność do inwestycji
(dane z lutego 2023 r.)

Promocja i nowe możliwości

1. Wielki obszar badań - szeroki i uniwersalny zbiór danych dla gospodarki ...

- Różne aspekty działania przedsiębiorstw
- W różnych przekrojach i grupowaniach
- Statyczne i dynamiczne
- Związki przyczynowo-skutkowe (dane miesięczne!)
- Propagacja szoków w gospodarce
- Analiza „wysycenia” szoków
- Porównanie lat 2008-2009 a 2020- ...

2. Wyzwania metodologiczne

- Formułowanie nowych pytań – jasne dla mikro z konkluzjami dla makro
- Pokrywanie się nowych i standardowych pytań
- Kwestia nawiązania nowych pytań do starych – „dodanie historii” nowym pytaniom

GUS – możliwości

3. Wielki obszar badań - szeroki i uniwersalny zbiór danych dla gospodarki cd.

- Bezpośrednia reakcja na zdarzenia o charakterze szoków
- Systematyczne badanie pogłębiające diagnozę przebiegu procesów makro o podstawy mikroekonomiczne oraz wymiar behawioralny (Mic-Mac i inne ...)
- Możliwości tworzenia przekrojów czy wskaźników dla specyficznych potrzeb (np. na zamówienia zewnętrznych podmiotów)

4. Zagrożenia:

- Spadek odsetka odpowiedzi i wrażliwość na zmiany pytań
- Narzucanie przez czynniki zewnętrzne pytań na potrzeby ad-hoc – komplikacja ankiety oraz utrata systematyczności w podejściu
- Specyficzny system rozliczenia z UE
- Opóźnienia PBSSP

5. Nowe podejście do promocji i popularyzacji

Dziękuję za uwagę!

Mirosław Błazej
Hubert Stefaniak
Główny Urząd Statystyczny
Departament Studiów Makroekonomicznych i Finansów
m.blazej@stat.gov.pl
h.Stefaniak@stat.gov.pl